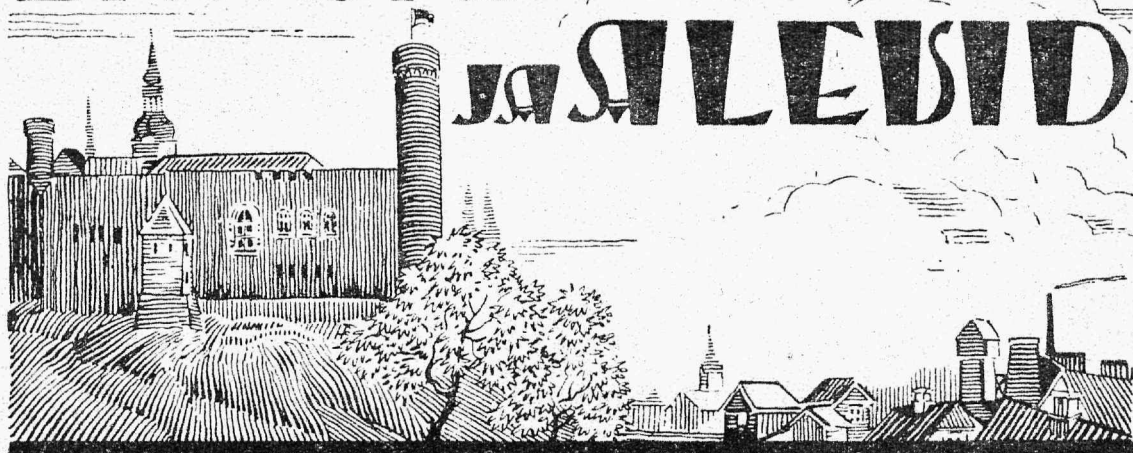

LINNAD JA LEBID

»EESTI LINNADE LIIDU HÄALEKANDJA«

Väljaandja: Eesti Linnadeliit, Tallinnas. Vastutav toimetaja: V. Smetanin.
Toimetus ja talitus: Eesti Linnadeliit, Tallinn, raekoda.

Ilmub 10 korda aastas

V aastakäik

Numbri hind 25 senti.

Nr. 43

November

1932

SISU:

Perekonnaseisuseaduses ja selle seaduse juhtnöörides ette võtta kavatsetavatest muudatustest. *T. Teder.*

Perekonnaseisumuudete registreerimine välismail ja võrdlusi meie registreerimiskorraga. *R. Valter.*

Isiku ja kohanime kirjutusviisist. —
V. Avesson.

Väliskroonika.

LINNAD JA ALEVID

EESTI LINNADELIIDU HÄÄLEKANDJA

Väljaandja: Eesti Linnadeliit, Tallinnas --- Vastutav toimetaja: V. Smetanin

№ 43

V AASTAKÄIK

Toimetus ja talitus: Eesti Linnadeliit, Tallinn
raekoda. Telef. 431-32.

Ilmub 10 korda aastas.

Numbrihind 25 snt.

1932

November

Perekonnaseisuseaduses ja selle seaduse juhtnöörides ette võtta kavatsetavatest muudatustest.

Teofil Teder.

On möödunud juba üle 6 aasta Perekonnaseisuseaduse (R. T. 191/192 — 1925) maksmapanemisest. Perekonnaseisuseaduse maksmapanemisega loodi meil täiesti uus kord, mis läheb sootuks lahku endisest korrast, mis tõttu tegelikus elus kerkib järjest esile uusi küsimusi, mida vaja lahendada. Ka tegeliku töö tegijad ise — perekonnaseisuametnikud — on mitmel puhul ministeeriumi tähelepanu juhtinud ühele ja teisele küsimusele, mis juhtnöörides kas üldse lahendamata või lahendatud mitte kõige praktilisemalt. Selle aja jooksul on siis ka Kohtu- ja siseministri juhtnööre Perekonnaseisuseaduse kohta mitmel korral muudetud ja on antud hulgaliselt igasuguseid seletusi. Viimastest on osa seletusi paljudele perekonnaseisuametnikkudele teadmata ja käte saamata. Ministeerium on sellepärast kaalunud juhtnööride kodifitseerimise ja perekonnaseisuametniku käsiraamatu väljaandmise küsimust, minnes välja kaalutlusest, et see kergendab perekonnaseisuametnikkude tööd ja aitab neid hoiduda vigadest. Kodifitseerimisel oleks aga väike väärtus, kui lähemas tulevikus jälle tuleks ette võtta muudatusi. Sellepärast tarvis enne ette näha võimalikult kõik tarvilikud muudatused nii seaduses kui ka juhtnöörides.

Et võimalik oleks kiiremini ja heade tagajärgedega seda tööd läbi viia, oli soovitatav, et perekonnaseisuametnikud ise kaaluksid kõik Perekonnaseisuseaduse ja selle juhtnööridega ühenduses olevad küsimused ja esineksid tarvilikuks tunnustatud muutmise ettepanekutega. Selleks palus Kohtu- ja Siseministeerium ring-

kirjaliselt kõiki linna ja maavalitsusi, samuti evangeeliumi-luteriusu kiriku konsistoriumi ja apostliku-õigeusu kiriku sinodi koguda andmeid ja ettepanekuid perekonnaseisuametnikkudelt, neid koostada ja esitada ettepanekud koostatud kujul ühes oma arvamisega Kohtu- ja Siseministeeriumi Administratiiv-osakonnale hiljemalt 1931. a. 1. septembriks (K. S. adm. osk. ringkiri 30. IV. ja 11. V. 1931. a. nr. 138).

See üleskutse leidis elavat vastukõla. Ministeeriumile saabus üle 200 ettepaneku nii Perekonnaseisuseaduse enese kui ka selle seaduse juhtnööride ja teiste Perekonnaseisuseadusega ühenduses käsitleta tulevate seaduste kohta. Enamus ettepanekuist nimelt 144, on tehtud juhtnööride muutmiseks ja täiendamiseks ja puudutavad tervelt 53 juhtnööride paragrahvi (juhtnöörides on üldse 89 paragrahvi). Edasi tuli sisse ettepanekuid ligi 20-ne Perekonnaseisuseaduse paragrahvi muutmiseks.

Need ettepanekud on Kohtu- ja siseministeeriumis läbi vaadatud ja kaalutud. Kuigi ettepanekute hulgas on suurem hulk sääraseid, mis ministeeriumi arvates mitte küllalt ei ole põhjendatud, mis üksteisele vastu käivad või mis käsitlevad küsimusi, mis juba lahendatud jne., ei saa siin siiski kinnitamata jätta, et see üleskutse on annud terve rea väärtuslikke ettepanekuid, mis väärivad tõsist tähelepanu ja tulevad ellu viia.

Nende ettepanekute põhjal on Kohtu- ja siseministeeriumilt välja töötatud Perekonnaseisuseaduse muutmise seaduseelnõu.

See eelnõu puudutab järgmisi küsimusi:

1. Perekonnaseisuseaduse § 7. on täiendatud uue lõikega, millega Kohtu- ja siseministrile antakse õigus eriolukordadel valla- ja aleviomavalitsuse perekonnaseisuaametniku kohused panna sekretäri asemel mõne teise selleks kohase isiku peale.

Esiteks on see tarvilik põhjusel, et on olemas vallaomavalitsusi, kus kohaliku komeõiguse tõttu ei ole maksmas vallaomavalitsuse seadus ja ei ole ametis alalist sekretäri. Näiteks Ruhno vallas valitakse sekretär kohalikkude elanikkude hulgast ja suuremalt jaolt on selleks isik, kes ei vasta Perekonnaseisuseaduse § 8 nõuetele, hariduse ja eesti keele mõistmise suhtes, ja ei suuda toime saada perekonnaseisuaametniku kohustega. Teiseks, alevite suhtes on niisugune õigus tarvilik, juhtudel, kui alevisekretäri kohale on sattunud isik, kes ei vasta perekonnaseisuseaduse § 8 nõuetele ja kes ei suuda perekonnaseisuaametniku kohuseid täita. Niisuguse isiku sattumine alevisekretäri kohale on Aleviseaduse puudulikkuse tõttu praegu võimalik, sest see seadus ei näe ette alevisekretäri kutse nõuet, nagu see ette nähtud vallasekretäri suhtes. Ka võib tulla ette praeguse korra juures raskusi kõlbmata alevisekretäri tagandamisel.

Et ka niisugustes omavalitsustes kindlustada korraliku perekonnaseisuaameti asjaajamist, osutub tarvilikuks, et kohtu- ja siseministril oleks õigus omavalitsuse perekonnaseisuaametniku kohused panna sekretäri asemel mõne teise selleks kohasele isikule.

2. Aktideregistri kaotamiseks on eelnõusse võetud Perekonnaseisuseaduse §§ 11, 16, 17 ja 18 muudatused. Praegune seadus teeb usuühingute perekonnaseisuaametnikkudele kohuseks pidada aktideregistrit. Aktideregister vastab vormilt täpsalt omavalitsustes peetavale perekonnaregistrile. Perekonnaseisuseaduses leiame üksikasjalisi korraldusi perekonnaregistri täitmiseks, mitte aga aktideregistri jaoks, ehk küll seaduse mõte näib olevat, et aktideregister oleks paraleelraamat perekonnaregistrile.

Perekonnaseisuseaduse § 17 käseb avada erilehekülje aktideregistris iga vastündinu jaoks, kelle sünd usuühingu pe-

rekonnaseisuaametniku juures registreeritud, aga et see erilehekülj ka edaspidi täidetakse abielu, surma ja teiste perekonnateadetega, selle kohta puuduvad seaduses igasugused kindlustused, mis aktideregistrit kokkukõllasse viiks perekonnaregistriga. Omavalitsuse perekonnaseisuaametnik ei ole kohustatud oma aktidest ärakirju saatma usuühingu perekonnaseisuaametnikule, — samuti usuühingu perekonnaseisuaametnik oma aktidest ärakirju teisele usuühingule, märkimiseks aktideregistrisse. Sellepärast jäävad senise praktika juures aktideregistrid paratamata täpsusetaks ja selle läbi ka tähtsusetaks.

Riigil ei ole selle raamatu pidamiseks mingit huvi, samuti usuühingute perekonnaseisuaametnikkudel. Viimastest on küll üks teisel seisukohal ja sooviks korraldust, et omavalitsuse perekonnaseisuaametnikud saadaks ärakirju oma aktidest ka usuühingutele aktideregistrisse märkimiseks. See ettepanek suurendaks aga tööd ja kulusid ja tarvidust selleks ei ole.

Seepärast kavatsetakse selle raamatu pidamine lõpetada. See vähendaks ühtlasi usuühingute perekonnaseisuaametnikkude tööd ja annaks riigile kokkuhoidu nende raamatute valmistamise kulu ärajäämise näol (iga aktideregister maksab riigile 10 krooni ümber).

Ministeeriumis tagavaras olevad aktideregistrid kasutatakse aga perekonnaregistriteks.

3. Praeguse korra järgi peavad perekonnaseisuaametnikud sünni-, abielu- ja surmaaktide teised eksemplarid kohtu- ja siseministeeriumile ära saatma iga aasta lõpul seitsme järgmise päeva jooksul. Kogemused näitavad, et see tähtaeg on liig lühike. Eriti suuremad perekonnaseisuaametid ei suuda aasta lõpul nii lühikese aja jooksul, aktide rohkuse tõttu, kõikidele aktide ärakirju saatnud perekonnaseisuaametitele teatada sissekandmisest perekonnaregistrisse, et neil oleks võimalik seda märkida akti (Prs. s. § 25). Ka võivad viimased akti ärakirjad jõuda perekonnaseisuaametisse peale 7-dat päeva, sest akti ärakirjade saatmiseks on Perekonnaseisuseaduse § 21 ette nähtud seitsmepäevane tähtaeg. See asjaolu sunnib sagedasti esitama akte tähtajaks puudulikult või tähtajast mitte kinni pidama. Et seda tulevikus võimalikult vältida, on Perekonnaseisuseaduse § 13 muudatuses aktide teiste eksemplaride esita-

mise tähtjaks määratud 31. jaanuar. Ka on sellele paragrahvile juure lisatud uus lõige, mis kohustab perekonnaseisuaametit, kus mõõdunud aastal ei olnud sünni-, abielu- või surma registreerimisi teatama sellest kohtu- ja siseministriumile sama tähtaja jooksul.

4. Perekonnaseisuseaduse § 24. on kaotatud täiendavate aktide kokkuseadmise nõue ja seda on asendatud ääremärkuse tegemise nõudega Kohtu- ja siseministriumile nõusolekul, või ettekirjutusel.

Praegu maksva korra järgi, kui peale akti allakirjutamist akti sisus tuleb avalikuks viga, võidakse seda parandada, vastavalt sellele, missuguse iseloomuga veaga tegemist, kas täiendava aktiga või kohtuotsuse alusel tehtud ääremärkusega. Praktikaks on täiendavate aktide koostamine mittesisulise tähendusega vigade kõrvaldamiseks sagedasti raskustega seotud ja väga tülikas. Tihti ei saa asjaosalisi enam kätte, kas nende surma või teadmata elukoha jne. põhjustel; ka võtab täiendava akti koostamine ise hulk tööd. Tuleb nimelt uuesti kirjutada täielik akt kahes eksemplaris, varustada esialgsed ja täiendavad aktid selgitavate märkustega, vastavatel kordadel valmistada täielik ärakiri omavalitsusele, teha sissekanded tähestikku jne.

Palju lihtsam on suurem osa ebaolulist laadi vigu kõrvaldada algdokumentide alusel ääremärkustega. Näiteks kui on avalikuks tulnud, et sünniaktis märgitud lapse vanema või abieluaktis — abielluja, sünniaeg ei vasta tema sünnimeetrikas märgitud ajale, on valesti ümber arvatud uuele kalendrile, siis võiks niisugust viga kõrvaldada ka ilma asjaosalise kodaniku juuresolekuta, ääremärkusega, sest sünnimeetrika on algdokument vanema või abielluja sünniaja suhtes, ning isiku juuresolek selle märkuse tegemisel ei ole olulise tähtsusega. Ääremärkuses tähendatakse ka alus, mille põhjal see tehtud ja märkuse tegemise aeg, ka kannab see perekonnaseisuaametniku allkirja. Akti sisus sealjuures midagi ei muudeta.

Et ära hoida liig kergetel alustel paranduste ettevõtmist, mis võiks tarvilikuks teha mõne aja pärast parandust uuesti parandada, peab perekonnaseisu-

ametnikul olema kohtu- ja siseministriumile eelluba (nõusolek) või ettekirjutus paranduse läbiviimiseks.

Nõusoleku nõudmine kindlustab ka paremat järeelvalvet perekonnaseisuaametnikude kohta ja soodustab aktide parandamist ühtlastel alustel terves riigis. Otsustarbekohane on kohtu- ja siseministriumile nõusoleku nõudmine ka selles mõttes, et seal hoitakse alal aktide teised eksemplarid, milledesse, kui takistusi ei leita, ka vastavad sissekanded kohe tehakse. Ka on siin lihtne ette võtta dokumentide sisulist kontrolli võrreldes neid arhiivis leiduvate dokumentidega, mis nagu praktika näidanud, väga tihti tarvilik. Võrdluseks olgu ka tähendatud, et näiteks Šveitsis ja Saksamaal mittesisulise tähendusega viga parandatakse järeelvalve asutise nõusolekul ääremärkustega, mitte täiendavate aktidega.

Neil juhtudel aga, kui ebaolulist laadi viga ei saa parandada ääremärkusega, näiteks lahkarvamiste tekkimise puhul, peab parandusi teetama kohtukorras. Samuti tuleb toimida kui ettevõetav parandus akti tema sisu poolest muudab. Sisulist muudatust tähendab näiteks sünniakti vastsündinu sünniaja valesti äramärkimine, kuna sünniaeg nii perekonnakuu ka avalikus õiguses suure tähtsuse omab, samuti lapse registreerimine mitte tema oma loomulikkude vanemate nimele või vanemate nimede tundmatuseni muutmine jne.

Uued kohtu- ja siseministri juhtnõõrid sisaldaks üksikasjalikumad näpunäited aktide parandamise korra kohta.

5. Perekonnaseisuseaduse §§ 17, 36, 46 muudatused taotleavad perekonnaregistrite pidamise töö vähendamist.

Praeguse korra järele avatakse omavalitsuse perekonnaregistris erileheküljega vastsündinud kodanikule. Selle seaduse nõude täitmisel kujuneb asi nii, et perekonnaregistri avatud lehekülgedest seisab alaliselt suur osa vastsündinute, alaealiste ja üldse vallaliste arvel aastakümneid, ilma et nende lehekülgede omnikud oleks vajadust omaette iseseisva lehekülje järgi. Ülearune on siin ka selleks tehtud töö ja kasuta see tarvitusel olevate perekonnaregistrite koormamine. Ei ole otstarvet ega mõtet teha tööd tuleviku jaoks, sest teatud osa inimesi sureb juba lapseas ja teatud osa inimesi sureb ka vallas põlves. Siin võib juhtuda ka, et

vanemad muudavad oma elukohti ja kannavad üle oma perekonnakirjad võib olla mitu ja mitu korda selle aja jooksul, kui lapsed on alaealised. Nii on juhtumeid, kus selle aja jooksul tuleb iga lapse kohta avada ja sulgeda perekonnaregistris siinseal mitu lehekülge. Kõike seda tööd ja perekonnaregistri köidete asjatut koormamist arvesse võttes, kavatakse seda seaduse nõuet muuta selles mõttes, et perekonnaregistri erilehekülge avatakse kõigi nende kodanikkude kohta, kes on loonud või loovad omaette iseseisva perekonna. Nii tuleks perekonnaregistris avada erileheküljed ainult abielusolejatele, leskedele, vallalistele naiskodanikkudele, kellel sündinud väljaspool abielu lapsed ja neile vallalistele, kes on adopteerimise korras soetanud omale perekonna. Erandina tuleb erilehekülge avada vastsündinud leidlapsele, välismaalastele, kes Eesti kodanikuks vastuvõetud, kui ka kõikidele nendele vallalistele Eesti kodanikkudele, kelle vanemate perekonnakirjad on omavalitsuses avamata, põhjusel, et nad juba surnud või Eestis ei ela. Üldreeglina kõik lapsed kui ka üksikud vallalised täisealised kodanikud registreeritakse nende vanemate kohta avatavatel (resp. avatud) lehekülgedel. Juhtumil, kui üksik vallaline täisealine kodanik elab vanematest lahus ja soovib just avada omale perekonnaregistri erilehekülge teatavas omavalitsuses, siis võib seda teha. Perekonnaga koosolevatele lastele avatakse erileheküljed alles siis, kui nad abielluvad või muul juhul omaette perekonna loovad. Neil korradel märgitakse vanemate erilehekülgedele märkuste osas, kus on avatud lapsele lehekülge iseseisva perekonna jaoks.

Seaduse sellekohaste muudatuste juures oleks ikkagi täidetud Perekonnaseisuseaduse § 1 nõue: „Iga Eesti vabariigi kodaniku üle peetakse perekonnakirju kodaniku alalise elukoha linna- või alevivalitsuses“. Ei ole ka takistatud perekonnaseisutunnistuste (vorm nr. 8) väljaandmine vallalistele isikutele, kuna kõik selleks tarvilikud andmed leiduvad vanemate lehekülgedel.

Perekonnaseisuseaduse §§ 17, 36, 46 muutmine vähendaks omavalitsustes perekonnaregistrite pidamise tööd märksa ja annaks kokkuhoidu ka registrite valmistamise kulude suhtes, sest juba vähemalt 20.000 lehekülge tuleb aastas vähem avamisele vastsündinute arvel. Peale nende ei tuleks aga enam erilehekülge avada va-

nemate enne 1. juulit 1926. a. sündinud lastele, kes iseseisvat perekonda veel ei moodusta ja elavad vanematega ühises alalises elukohas (Prs. s. j. § 60), sest neile on uue põhimõtte järele perekonnakirjad avatud sellega, et kõik tarvilikud andmed on märgitud isa ja ema erileheküljele. Ka ei läheks kaduma seni rohkem tehtud töö, vallalistele avatud perekonnaregistri erilehekülgedele näol, vaid need juba ette avatud leheküljed peetakse edasi.

Nende põhimõtete maksmapanemiseks kustutatakse Perekonnaseisuseaduse § 17 esimene lõige: „Iga vastsündinud kodaniku jaoks avatakse perekonnaregistris erilehekülge...“ jne., nii et selle paragrahvi uus redaktsioon oleks: „Perekonnaregistrite tähestikku peetakse kaardisüsteemi järgi“. Paragrahv 36-da uus redaktsioon oleks: „Perekonnaregistrisse märgitakse vastsündinud ja surnultsündinu tema vanemate või ema (§ 31) lehekülgedel. Kui vanematele ei ole erilehekülge veel avatud, siis tuleb need sel puhul neile avada.

Leidlapsele avatakse oma erilehekülge ja tehakse tarvilikud sissekanded samal leheküljel“.

Paragrahv 46 oleks täiendatud järgmise uue teise lõikega: „Kui abiellunutel seni erilehekülge perekonnaregistris ei olnud, avatakse neile erileheküljed ja tehakse sellele tarvilikud sissekanded“. Seine teine lõige jääks muutmatult kolmandaks lõikeks.

Teised, selle uue põhimõtte elluviimiseks tarvilikud määrused sisaldaks uued Kohtu- ja siseministrilt antavad juhtnõud.

6. Edasi, on tehtud ettepanek sünni-, abielu- ja surmaregistris ära jätta lapse vanemate, abiellujate ja surnu elukutselise tegevuse märkimine; peale selle surmaregistris ära jätta ka surmapõhjuste märkimine. Nende ettepanekute vastuvõtmisel tuleks muuta Perekonnaseisuseaduse §§ 29, 44, 45.

Selle ettepaneku poolt tuuakse ette, et elukutseline tegevus on tihti raske määrata, on väga muutlik ja märkimine aktis puudulik; et elukutselise tegevuse märkimine loob isiku kohta vahest teenimatult kahjuliku eelarvamist; et selle ärajätmisega väheneks aktide kokkuseadmise töö.

Selle ettepaneku vastu tuuakse ette, et aktid jääksid elukutselise tegevuse märkimata jätmisel kahvatumaks, verevaesmaks. Eriti kahju oleks selle märkimata jätmise genealoogiliste uurimuste seis-

kohalt; elukutselist tegevust on juba mitu aastasadada meil perekonnaseisudokumentidesse märgitud ja seda märgivad ka peaaegu kõik teised riigid perekonnaseisudokumentides, nagu Läti, Soome, Saksa, Šveitsi, Itaalia, Rumeenia jne., väljaarvatud vahest Nõukogude Venemaa.

Surma põhjuse märkimata jätmist surmaaktis põhjendatakse sellega, et eriti maal, kus arstlik surmatunnistus surma registreerimisel ei ole nõuetav, on surma põhjuse märkimine puudulik ja otstarbetu.

Selle vastu räägib asjaolu, et surmajuhtude registreerimisel on suur tähtsus surmapõhjuste statistika otstarbel, mille ülesandeks näidata, mis läbi surevad inimesed teatud maades ning teatud ajavahemikus ja kuidas oleneb surevus üksikute haiguste ja teiste surmapõhjuste läbi inimeste soost, perekonnaseisust, vanadusest, elukutselisest tegevusest jne. Teiseks on surmapõhjuste märkimine eriti tähtis juriidiliselt seisukohalt, millel tuleb kõnealla isiku ja tema õiguste kaitsemine pensioni, elukindlustuse jne. asjade lahendamisel.

7. Ühenduses Perekonnaseisuseaduse muutmise eelnõuga kavatakse läbi viia Rahukohtu Nuhtlusseaduse täiendamise seadus. Nimelt kavatakse seda seadust täiendada paragrahv 133² järgmises redaktsioonis: „Isikut, kes seadusega kohustatud teatama sünnist või surmast perekonnaseisuametnikule ja kes süüdlane selle kohuse täitmata jätmises, karistatakse rahatrahviga mitte üle viiekümne krooni“. Selle paragrahvi redaktsioon vastab täpsalt Kriminaalseadusliku § 396-le, missugune seadus ei ole veel maksma hakanud ja mille maksma hakkamine võib veel võtta mõni aasta aega.

Perekonnaseisuseadusele sanktsiooni loomist on teinud tarvilikuks eriti juhtum, kus üks rahukohtunik on jätnud trahvimata isikuid, kes Perekonnaseisuseadust rikkunud, põhjendusega, et seaduses ei ole selle eest karistust ette nähtud, lugedes juhtnööride vastavad paragrahvid tühiseks. Et niisugusi arusaamatusi vältida on parem, kui on olemas sanktsioon juba seaduses.

Mis puutub uutesse Perekonnaseisuseaduse juhtnööridesse, siis ei asu ministeerium enne nende lõpulikule väljatöötamisele, kui ülaltähendatud seaduseelnõu ei ole Riigikogult vastuvõetud. Sellepärast ei saa siin lõpuliku ülevaadet anda,

missugused on tulevased juhtnöörid. Siiski on suurem osa sihtjooni juba selged.

Uute juhtnööride väljaandmisel ei kavatseta enam Riigi Teatajas välja kuulutada üksikuid paragrahve, mis uuesti muudetud või ümber redigeeritud, vaid juhtnöörid avaldatakse tervikuna esimesest paragrahvist viimaseeni ja kõik eelmissed Riigi Teatajas laialipaisatult avaldatud juhtnöörid ja nende muudatused kaotaksid maksvuse.

Juhtnöörides viiakse läbi kõik muudatused ja täiendused, mis tarvilikud juhtnööride kooskõlasse viimiseks muudetud seadusega ja antakse tarvilikud juhtnöörid seaduse muudatuste käsitamiseks ja teostamiseks. Peale selle leiaksid aktsepteerimist ka terve rida teisi ettepanekuid. Nii näiteks lubatakse arvatavasti aktiraamatute teiste eksemplaride tähestikke tulevikus valmistada aktiraamatu täis- saamisel (Tallinna linna, Linnadeliidu Viljandi- ja Pärnu maavalitsuste ettepanek); — perekonnaregistris ära jätta isiku alalise elukoha märkimine sünni, abiellumise ja surma puhul (Viljandi, Rakvere, Kuresaare linna ja teiste ettepanek); abielu maksvusetuks tunnistamine ja lahutamine ning abikaasa surma registreerida perekonnaregistris abikaasa lahtris, mitte aga märkuste lahtris (Nõmme linna, Viljandi ja Virumaavalitsuse ettepanek) jne.

Suure osa praktilisi küsimusi lahendaks aga tulevikus perekonnaseisuametniku käsiraamat, mis sisaldaks Perekonnaseisuseadust seletustega paragrahvide viisi. Seletuste aluseks oleks teised vastava paragrahvi ühenduses olevad seadused, Vabariigi Valitsuse määrused, Kohtu- ja siseministri juhtnöörid, ringkirjad, Riigikohtuotsused ja seletused, Kohtu- ja siseministeeriumi seletused, Riigikogu protokollid, välismaa vastavad käsiraamatud jne. Sellele täienduseks oleks antud sünni-, abielu-, surma-, perekonnaregistri ja teiste vormulaaride täitmise näidised. Raamatul oleks ka tähestikuline sisujuht, mis aitaks kiiresti leida raamatust soovitud küsimust ja lisana oleks juure lisatud omavalitsuste ja usuühingute perekonnaseisuametite nimekiri.

Nimetatud käsiraamat on käesolevate ridade kirjutaja poolt põhijoontes juba läbi töötatud, kuid trükkandmist takistavad veel kavatsetud muudatused seaduses ja juhtnöörides.

Perekonnaseisumuudete registreerimine välismail ja võrdlusi meie registreerimiskorraga.

R. Valter.

Kodanikkude perekonnaseisumuuted on õigusliku iseloomuga ja nende fikseerimisel koostatud aktid on avalikõiguslikud. Meie perekonnaseisuseadus sisaldab norme, millised on lähemais sidemeis välisriikide analoogiliste normidega, nõudes nende käsitamisel teatavat selgitust, kas otsekohe vastava riigi sellekohase asutise, või kaudselt tema kohapealse esindaja poolt. Vastupidiselt sünnib ka meil maksvate normide käsitamine välisriiges. Minnes välja sellest seisukohast, pole huvitusest tutvuda ka perekonnaseisumuudete registreerimiskorraga välismail, võrreldes seda meie omaga, ulatusel, nagu seda võimaldab käsitada olev literatuur teatavate maade kohta, kellega meil töö alal kokku puuteid ja kelle perekonnaseisuseadused osutusid enam-vähem teatavaks eeskujuks meie seadusele.

Üheks põhjapõhjuseks aluseks meie Perekonnaseisuseadusele osutub Helveetsia perekonnaseisuseadus, mille üksikud normid on pandud maksma meie seaduses muutmata kujul kuna teised on kohaldatud vastavalt meie oludele. On huvitav, et isegi nende käsitamisest tingitud muudatused on enam-vähem analoogilised, vaatamata sellele, kas sellised muudatused on sunnitud töölihtsustamise või kindlama korra käsitamise poole. Muidugi leidub ka suurel määral vastupidist korda, mis tingitud erinevast ametnikkude organisatsioonist ja üldisest korrast. Jättes kõrvale Helveetsia perekonnaseisuseaduse üldpõhimõtted ja seaduse peensused, asume lähemalt võrdlema Helveetsia perekonnaseisuseaduse kolme tähtsamat alaliiki, nimelt sünniabi- ja surmaaktide kokkuseadmise korda.

Meie Perekonnaseisuseaduse § 29 kohaselt tuleb vastsündinu registreerida ühe kuu jooksul, arvates lapse sünnist. Helveetsia korra järgi peab teatama perekonnaseisusametile sünnijuhtumist 3 päeva jooksul, arvates lapse sünnist. Sellele korraldusele alluvad ka enneaegselt sündinud lapsed, kes sündinud peale 6. kuulist kandmisega. Lapse sünnist võib teatada perekonnaseisusametnikule suuliselt või kirjalikult, milline kord analoogiline meie seadusega. Üldiselt tuleb aga sünnist teatada suuliselt.

Perekonnaseisuseaduses on loeteldud isikud, kes omavad õiguse ja kohustuse teatada sünnist perekonnaseisusametnikule. Seaduslikule isale ja emale on tehtud erand, millele tuges nad omavad sünnist teatamise alal kirjaliku volitamise õiguse, s. t. volitatu teatab sünnist. Ka ämmaemandad võivad teatada suuliselt. Hilisema korralduse järgi omab vallasisa õiguse teatada vallaslapse sünnist ainult siis, kui ta tunnustab end vastsündinu isaks.

Avalikõiguslikud asutised, politseiasutised ja sellekohaste õigustega arstid omavad sünnist teatamise alal õiguse teha seda kirjalikult. Vallaslapse sünni registreerimise kord on lahkuminev meie korrast selles, et lisaks vallasema tähenamisega märgitakse sünniakti ka tema vanemate nimed ja sünniajad. Juhtumil, kui vallaslapse isa vallaslapse juba enne sünni registreerimist ehk registreerimisel tunnustab omaks lapseks, kantakse vastsündinu sünniakti määruste kohaselt, millised maksvad seadusliku isa kohta, koos sellega tähendataks sünniakti vallasema suhtes varemloeteldud andmed. Sünni registreerimise alal omavad perekonnaseisusametnikud pideva vahekorra vaestelastekohtutega, s. t. perekonnaseisusametnik on kohustatud teatama vaestelastekohtule isikuid, kes peavad kuuluma eestkoste alla. Sünniaktide kokkuseadmise kord ja sisu on üldiselt võrdne meie korrale mõninga erinevusega. Üldiselt tuleb aga tähendada, et meie kord omab lihtsama ja praktilisema käsituse.

Mis puutub surmajuhtumi registreerimisele, siis igast surmajuhtumisest teatatakse perekonnaseisusametnikule kahe päeva jooksul. Surmajuhtumist on kohustatud teatama surnu abikaasa ja lähedased sugulased, viimased võivad seda teha ainult siis, kui nad viibivad sündmuse kohal, muil juhtumel osutuvad teadaandjais samad isikud analoogiliselt sünniregistreerimisele.

Viimisteldud on ka surmajuhtumi registreerimise kord kadunud isikute kohta nende laipade mitte leidmisel, kelle surmajuhtumi kohta seatakse kokku vastav surmaakt. Sellist akti võib koostada ainult järelevalveasutise nõusolekul. Selgub

aga hiljem, et kadunud isik on elus, või et ta hiljem teataval ajavahemikul suri, fikseeritakse selline juhtum, sellekohase kohtuotsuse põhjal, ääremärkusena aktile. Muil juhtumel toimetatakse ääremärkusi järelevalveasutise loal. Siinjuures tuleb tähendada, et meie perekonnaseisuseadus ei sisalda sellist juhtnööri. Viimaseil aastail on siiski selliseid juhtumeid lahendatud surmaaktide koostamisega, ning ainult siis, kui on olemas kindlad tõendid ja usutlused isiku kadumise kohta tema surma fikseerimiseks. Vastutust sarnaste surmaaktide töepärasuse eest kannab meie oludes perekonnaseisuametnik ja seepärast sünnib sellane toiming tema enda vastutusel. Puuduvad perekonnaseisuametnikul aga kindlad tõendid ja usutlused võib ta keelduda surmajuhtumi registreerimisest.

Tuleks tähendada ka, et Helveetsia endise korra järgi kanti surnultsündinud lapsed sünni- ja surmaregistrisse, see tähendab registreeriti nende sünni ja surmajuhtum eraldi. Uue korra järgi kantakse surnultsündinud ainult sünniregistrisse, meil aga — surmaregistrisse.

Mis puutub abielu registreerimise korrasse, eriti just abielu üldisusse eeltingimusesse, siis Helveetsia kord on sel alal meie omast suuresti erinev. Eeltingimuste kohaselt omab peigmees 20-aastaselt ja mõrsja 18-aastaselt abiellumisoiguse. Erilisel asjaoludel ja sellekohasel loal võib abielluda 18-aastane mees ja 17-aastane naine. Lesed või lahutatud naised, samuti ka need, kelle abielu on tunnustatud maksvusetuks ei või uuesti abielluda enne, kui vana abielu lõppemisest ehk selle maksvusetuks tunnustamise päevast on möödunud 300 päeva. Sünnitamise puhul lõpeb sellekohane ooteaeg. Kohtuniku loal võivad aga lesed ja lahutatud naised abielluda enne ültähendatud ooteaega, siis kui on tehtud kindlaks nende rasedus kuuluvusega esimesse abiellu, ning kui uuesti abiellu astuvad üksteisega eelmisest abielust lahutatud abikaasad.

Abiellumissoovi avaldamise kord erineb meie Perekonnaseisuseadusest seega, et soovist abielluda võib avaldada peiu elukoha perekonnaseisuametis. Juhtumil, kui peig, kuuludes Helveetsia riikondsusse, eluneb välismaal, tuleb abiellumiseks avaldada soovi peiu kodukoha (Heimatsort) perekonnaseisuametis. Juhtumil, kui Helveetsia riikondsusse mitte

kuuluv peig eluneb välismaal, tema mõrsja aga Helveetsias, kuulutatakse soovist viimase kodukoha perekonnaseisuametis. Üldiselt on abielu registreerimise, vastulausete esitamise kord, analoogiline meie korraga. Lõpuks tuleks veel panna tähele, et abielulahutuste otsuseile, mille järgi üks abielupoolist on tunnustatud süüdlaseks tähendatakse karistuaeg, millise aja jooksul tal on keelatud abiellumine. Keeluaeg kestab üks või kaks aastat, kui aga süüdistus põhjeneb abielurikkumisel, võib keeluaeg kesta kuni kolme aastani.

I n g l i s m a a .

1837. aastast peale on Inglismaal seatud sisse perekonnaseisumuudete registreerimine kodanlikus korras, kuid abielu registreerimises on leitud kompromiss kiriku ja riigi vahel. Registreerimisi toimetavaid ametnikke nimetatakse registraatoreiks.

Meie omavalitsus-perekonnaseisuametnikul on võrdlemisi tihti kokkupuuteid Inglise Kuningriigi riikondlastega, kes soovivad abielluda Eestis. Tingituna sellest peaks teataval määral tuntama huvi Inglismaal viimaseil aastail maksmapandud, sisult uute normide vastu. Üldiselt nõuavad põhja Euroopa riikide sellekohased seadused abiellujailt kõrgemat vanusastet, näiteks Rootsis, Taanis, Islandis loetakse 21. aastast meest ja 18. aastast naist, arvatud välja teisi eeltingimusi, abiellumisvõimelisiks. Norras peab aga mees olema 20- ja naine 18-aastane. Kuni 10. maini 1929. omas inglane 14-aastaselt ja inglanna 12-aastaselt abiellumisvõime. Sellest ajast peale tõsteti abiellujate vanusastet ja praegu ei või ei mees ega naine abielluda, kui ta pole 16-aastane. Sellest järgneb et mehe vanusaasta on siiski võrreldes meie seadusega madal, kuigi see läheneb Prantsusmaa ja Belgia omale, kus mehe vanus peab olema 18. — naise 15. aastat. Üldiselt valitseb Euroopa riikes tendents perekonnaseisumuudete fikseerimise lihtsustamise peale, eriti on aga Inglismaa pannud maksma uusi reforme perekonnaseaduste ja õiguste alal väljendatuna eriti abielulahutuste kergendamise, adopteerimise ja legitimeerimise küsimuses.

S o o m e .

Soomes olid 13. juunini 1929. maksvad veel 18. sajandist pärit olevad perekonnaelu reguleeruvad Rootsi seadused kohaldatuna ja osaliselt muudetuna Soome

oludele. Ülaltähendatud ajast peale pandi Soomes maksma täiesti uus abieluseadus uute põhimõtetega. Sellest nähtub, eriti just abielu sõlmimise alalt, et Soome seadus tunnustab paralleelselt maksvaks nii kiriklikus kui ka kodanlikus korras toimetatud perekonnaseisumuuteid. Põhimõttelikult omavad seega Soome riigivõimu poolt tunnustatud usuühingute vaimulikud samad õigused, nagu seda omavad kodanliku riigivõimu teostajad ametnikud. Sellest tuleb mõista nii, et kodanlikus korras võivad registreerida oma perekonnaseisumuuteid ainult need kodanikud, kes ei kuulu usuühingusse, ehk kes kuuluvad riigivõimu poolt mitte tunnustatud usulahkudesse.

Eeltoodust selgub, et soovi abielluda võivad avaldada vastavate usuühingute liikmed usuühingute vaimulikele, kuna kodanlikus korras tuleb seda avaldada maal kohtunikule, linnus magistraadi eesistujale ehk liikmele või politseikohtu eesistujale. Soovi abielluda võib avaldada mõrvoja kuuluvuse järgi vastavas koguduses, kuulutatakse sellest mõlema poole elukohas, kiire abiellumise vajaduse puhul — ajutises elukohas. Kiriklikus korras kuulutatakse sellest avalikult kolm korda kirikukantslist, kodanlikus korras 2 nädalat avalikus ametkohas. On huvitav, et abiellumissoov omab kuuekuulise maksvuse ja selle aja jooksul ei tohi kumbki soovivaldajaist avaldada soovi teistkordselt kusagil mujal, arvatakse välja ainult siis, kui ta esitab selleks vabariigi presidendi poolt antud loa. Abielu sõlmimine võib toimuda vaimuliku ehk selleks volitatud kodanliku võimu esindaja juures. Uudisena meil maksvale korrale, saab mõrvoja abielludes mehe perekonnanime, kuid ta võib siiski, kui ta soovib ja sellest enne abielu sõlmimist selle toimetajale teatab, tarvitada oma endist perekonnanime mehe perekonnanime järele teisel kohal.

Üldise korra järgi võib 18-aastane mees abielluda 17-aastase naiseaga ainult vabariigi presidendi sellekohasel loal. Abiellumisvõimelisiks saavad kodanikud 21 aastat vanaks saamisel, eestkostevaluste suhtes on maksvad meiega analoogilised normid. Huvitav on, et ka teistkordse abiellumise suhtes on maksev kuuekuuline ooteaeg. Enne seda tähtaega võib abiellumine toimida ainult vabariigi presidendi loaga. Sama kord on maksev ka lese ehk lahutatud naise kohta, juhtumil

kui ta esimese abielu katkemisel polnud rase ehk kui ta hiljem sünnitas.

Mis puutub abiellumise kodanlikusse korrasse, siis sünnib see vastava ametniku ametruumis kahe tunnistaja juuresolekul, kusjuures ametnik toetab oma kõnet kõlblusele, abielupoolte ustavusele ja solidaarsusele. Abielu loetakse maksvaks hetkest mil pooled jaatasid oma vankumata soovi.

L ä t i m a a.

Ajakirjas „Linnad ja alevid“ nr. 8 — 1929. avaldatud Läti perekonnaseisuseaduse üksikosal, eriti selle seaduse abielu registreerimise kord on viimaseil aastail mõnes osas muudetud põhjalikult. Endise korra järgi tuli abiellumissoovist kuulutada vastavas kodanlikus perekonnaseisusametis, vaatamata sellele, kas abielu sõlmiti hiljem perekonnaseisusametniku või vaimuliku poolt. Kuigi endist 1921. a. maksmapandud perekonnaseisuseadust abielude sõlmimise alal ei võidud veel tõlgitseda puhtkodanlikuks seaduseks, siis võib tunnustada, et 5. aprilli 1928. a. seadus selle asemel, et kujundada abielu registreerimise küsimuses kindlamat korda, annulleerib täielikult abielu registreerimise sunduse seda toimetada kodanlikus korras. Uute ettekirjutiste kohaselt võivad vastavasse usuühingusse isegi lahkuskudesse kuuluvad kodanikud, näiteks, vanausulised, metodistid, baptistid, adventistid, sõlmida abielu kiriklikus korras, kusjuures nende kirikliku abiellumisesoovi kuulutus omab seadusliku maksvuse, seega ei kuuluta vaimulikud abiellumissoove vastavais perekonnaseisusametis.

Mis puutub sünni- ja surmajuhtumite registreerimisse, siis on seaduses loeteldud usuühingute vaimulikud kohustatud ka registreerima selliseid toiminguid juhtumil, kui on tegemist isikutega, kes kuuluvad nende kogudusse. Vajalikke teateid niisuguste toimingute registreerimise üle saadab vaimulik kindlaks määratud tähtaja jooksul kohalikule omavalitsus-perekonnaseisusametile.

19. oktoobri 1929. a. korralduse järgi tuleb isikute perekonnaseisumuuteist, legitimeerimisest, adopteerimisest, abielulahutusest ja abielu maksvusetuks tunnustamisest jne. mitte üksinda informeerida vastavat perekonnaseisusametit vaid ka siseministeeriumi usuasjadevalitsust. Uue korralduse alusel tuleb üldiselt sünni-, abielu- ja surmajuhtumite registreerimisi

toimetada nende sündmuskoha perekonnaseisuametis, kuid vastava rahukohtuniku nõusolekul võib selliseid perekonnaseisumuuteid registreerida asjasthuvitatud isiku elukoha perekonnaseisuametis juhtumil, kui sellised perekonnaseisumuuted esinesid Läti vabariigi piires. Väljaspool Läti vabariigi piire esinenud perekonnaseisumuuteid registreeritakse Riia linna perekonnaseisuametis.

Meie perekonnaseisuseaduses § 6 käsitatakse protokoll koostamise võimalust juhtumil, kui vastavad dokumentaalsed tõendid on puudulikud või nende hankimine osutub võimatuks. Läti seadus käsitab aga teistsugust moodust, juhtumil kui ei leita vastavat allikat teatava perekonnaseisumuute fikseerimiseks, vaatamata sellele kas selline registreeriti enne seaduse maksmahakkamist või hiljem. Niisuguseil juhtumel võivad seaduslikud abielusündinud lapse vanemad paluda oma lapse sündi tagantjärele registreerida, siis kui sarnane palve nende mõlemi poolt avaldatakse.

Vallaslapse registreerimine toimib tagantjärele vallasema palvel. Lapse isa, ta kasvataja, eestkostja, kasuvanemad ning üldse isikud kelle hoole all ta on, võivad paluda registreerida sünnijuhtumit ainult peale lastevanemate surma, samuti ka siis kui vanemad on kaotanud õiguse oma laste kohta.

Surmajuhtumi tagantjärele registreerimist võib paluda iga isik rahukohtuniku nõusolekul. Rahukohtunikule kuulub järelevalve perekonnaseisualeti tegevuse üle. Kannet abielusõlmimise üle võivad paluda mõlemad pooled ehk peale nende surma asjasthuvitatud isikud. Riigivõimu seisukohalt on prokuratuuril õigus tagantjärele nõuda sünni-, abielu- ja surmajuhtumi registreerimise toimingute fikseerimist vastavais perekonnaseisualetes.

R u m e e n i a.

Üheks suuremaks ja modernsemaks ning tehniliselt struktuurilt lihtsamaks perekonnaseisuseaduseks osutub 25. veebruaril 1928. a. avaldatud Rumeenia perekonnaseisuseadus, milles leiame võrdlemisi palju analogiat meie perekonnaseisuseadusega. Selle seaduse üldosas mainitakse, et kodanikkude perekonnaseisumuuteid registreeritakse vastavate kodanikkude perekonnaseisualetnikkude poolt, arvatud välja ainult kuningakotta kuuluvate isikute omi, kelle perekonnaseisu-

muudete registreerimist toimetatakse eriseaduse järgi. Juba seaduse alul juhitakse perekonnaseisualetnikkude tähelepanu sellele, et nad ei tohi isiklikult registreerida enda perekonnaseisumuuteid, samuti ei saa nad olla asjaosaliseks, avaldajaks ja tunnistajaks selliseis toiminguis.

Sünni-, abielu- ja surmaregistreid peetakse nagu meilgi kahes eksemplaris ka abiellumissoove registreeritakse sellekohases registris, mida peetakse samuti kahes eksemplaris. Registreid kinnitab kohtuesimees pitsatiga ja allkirjaga. Tühjaks jäänud kohti täidetakse joontega. Lubamata on maha tõmbed, kratsimised, lühendused ning ääremärkused ja juurdekirjutamised ridule. Seaduse poolt lubatud täiendusi ja ääremärkusi võidakse teha ainult akti sellekohaseis isis. Kanded tehakse rumeenia keeles. Juhtumil, kui aktiosalised akti ettelugemisel ei oska riigikeelt, seletab perekonnaseisualetnik akti sisu selles keeles mida oskavad aktiosalised. Igasugune perekonnaseisumuude, mille kohta on koostatud vastav akt kohtuotsuse või mõnele muule seaduses ettenähtud juriidilisele toimingule, tähendatakse vastava isiku sünnitunnistisele. Minnes välja sellest seisukohast asendab sünnitunnistus meie perekonnaseisutunnistist. Isegi ühe abielupoole surmajuhutum tähendaks ellujäänu sünnitunnistisele. Arvestades ülalmainituga perekonnaseisualetnik, kelle juures ei leidu vastava isiku sünniregistrit, saadab tõestatud ärakirja vastavast perekonnamuutest sellele perekonnaseisualetnikule, kelle juures on isiku sünniregister, selles äärmärkimiseks. Samuti saadavad kohtusekretärid 15. päeva jooksul kohtuotsuste ärakirjad neist otsuseist, mis puudutavad kodanikkude perekonnaseisumuuteid, neisse perekonnaseisualetesse, kus peetakse vastavate isikute sünniregistreid. Abielulahutusist teatatakse neisse perekonnaseisualetesse, kus sõlmitud abielu.

Aktide teised eksemplariid hoitakse alal sellekohaseis kohtuarhiives. Iga aasta jaanuari lõpul saadetakse aktide teised eksemplariid ühes juurdelisatud tähestikudega neisse arhiive. Igasuguseist edaspidiseist lisandusist saadetakse 15. päeva jooksul täpne ärakiri kohtusekretäriile, äratähendamiseks II eksemplaresse. Tähestikud peetakse nagu meilgi. Juhtumil, kui ühes kogukonnas on mitu perekonnaseisualetnikku saadavad viimased iga-

kuise ülevaate nende juures toimetatud registreerimist keskkoha perekonnaseisuametnikule. Kohtunikud teostavad järelevalvet perekonnaseisuametnikkude üle.

Mis puutub sündide registreerimisse, siis kohustab seadus teatama sünnist kohalikule perekonnaseisuametnikule 3 päeva jooksul, arvates lapse sünnist. Teadaandja peab lapse sünni tõestamiseks esitama arsti, ämmaemanda või põetaja poolt väljaantud tunnistise, selle puudumisel võib ta sünnijuhtumit tõestada kahe tunnistajaga. Sünnijuhtumit võivad teatada lapse isa, võimaluse korral ka ema, arst, ämmaemand, sünnituse juures olijad ehk need, kelle korteris sündis laps.

Surnultsündinud lastest tuleb teatada perekonnaseisuametnikule 24 tunni jooksul.

Soovist abielluda avaldatakse kas peiu või mõrjsja peatuskohas, juhtumil kui üks neist juba 3 kuud seal elunes. Muil juhtumel avaldatakse sellest poolte viimaseis elukohis. Avaldatud abiellumissoov omab 1 aastase maksvuse.

Abielu registreerimist toimetatakse poolte ja 2 tunnistaja juuresolekul. Igale abielumehele, kes avaldab sellekohast soovi antakse välja sellekohane perekonnanraamat, millesse tähendatakse tema perekonnaseisumuuted.

Surmajuhtumist teatatakse 24. tunni jooksul kohalikule perekonnaseisuametnikule. Avaldajaiks osutuvad sugulased või naabrid.

Kokkuvõttes tuleks tähendada et Ruumeenia perekonnaseisuametnikud on omavahel töö alal pidevas läbikäimises, milline kord on täpselt fikseeritud seadusega, seetõttu on puudulikkude kannete protsent minimaalne.

Meie korra järgi seni võivad aga jääda lahtiseks mitmed küsimused, näiteks kohtuotsuste saatmise alal, adopteerimise korral ja riikkondsusest lahkumise küsimuses.

Itaalia.

Itaalias maksvate seaduste järgi ei oma elujõuetult sündinud lapsed õigusvõime. Juhtumil, kui vastsündinu sünnijuhtumit teadaandmise ajal pole elus, siis sellist olukorda peab registreerimisametnik fikseerima, ilma igasuguse selgituseta, kas mainitud sündis surnult või elus.

Samuti kui Prantsuse seadused ei tunne ka Itaalia seadused otsest surmateadannet, vaid selliseisse küsimusisse suhtutakse äraolejaks tunnu stamise seisukoht,

millise juriidilisi tagajärgi, näiteks päranduse jätmise alal, võidaks võtta üles ainult teatavate tähtaegade möödumisel. Erandiks osutub ainult Kuninga dekreediga 15. augustist 1919 maksmapandud seadus, milles käsitatakse surmajuhtumit teadaandmise korda sõjas kadumaläinud isikute üle.

Põhimõttelikult Itaalia seadused ei tunnusta abielu lahutamist nagu paljud teisedgi katoliku-usulised maad, näiteks Poola, Leedu, kus perekonnaseisumuudete registreerimise kord pole üldiselt sunduslik. Minnes välja sellest seisukohast, võivad Itaalia riikkondlased astuda uude abielu ainult endise abikaasa surma järgi. Sellisesse olukorda toob kergendust ülaltähendatud dekreet, milline võimaldab seaduslikus korras fikseerida vastava isiku surma oletust. Sellist otsust, millisele võidakse kaevata edasi, võib hankida surnud isiku viimase elukoha kohtust. On sellekohane otsus astunud seaduse jõusse saadetakse ärakiri otsusest kohalikule registreerimisametnikule, kes on kohustatud seda kandma surmaregistrisse ja ääremärkuse korras sünniakti servale. Juhtumil, kui sünniregister peetakse teise ametniku juures, saadab eelmine talle vastava teate äramärkimiseks. Alles kanne sooritamise järele omab kadunu abikaasa õiguse teistkordseks abiellumiseks. Juhtumil, kui kadumaläinu peaks ilmuma tagasi, tühistub see abielu tagasitulnu ehk ühe abielupoole ülesandmisel. Selliseis abielus sündinud laste õiguslik vahekord oma vanematega nende abielu tühistamise puhul jääb muutmatuks.

Täisealisiks tunnustatakse kodanikke 21 aastaselt. Abiellumise õiguse omab mees 16- ja naine 14-aastasena.

Nimesaamise õiguse alal omab seaduslik laps seadusliku isa perekonnanime, vallaslaps omakstunnustaja nime ja juhtumil kui teda tunnustavad omaks lapseks mõlemad vanemad isa perekonnanime. Tunnustamatu laps, näiteks meie korra järgi leidlaps, võib saada sünnist teadaandja nime. Kasulaps saab oma kasu vanema nime ühes endise nime juurdelisamisega.

Nagu juba varem tähendatud algab abiellumisvõime meestel 16. ja naistel 14. eluaastaga. Juhtumil, kui eksitakse selle normi vastu ja kui abielu tuli toime isikute vahel, kes põlnud veel abiellumisvõimelised, võidakse selle abielu vastu tõsta kaebust ülenevas astmes sugulaste, riigi-

võimu ja asjasthuvitatud isikute poolt. Kaebus loetakse aegunuks, kui on möödunud kuus kuud abiellumisvõimeliseks saamise ajast ehk kui abikaasa on jäänud rasedaks. Eelmise abieluvahekorra katkemise ehk tühistamise puhul naiskodanik ei või enne uuesti abielluda, kui vana abielu lõpust on möödunud 10 kuud. Enne seda tähtaega lubatakse neil isikuil abielluda, kui nad sünnitavad enne seda tähtaega, ehk kui abielu tunnustati maksvuseks, mehe sigimatuse pärast. Teistes abiellu astumise üldisis normes võib leida palju analoogiat meie korraga. Abielusõlmimine võib tulla toime kodanlike ametnikkude, kui ka vaimulikkude poolt. Kodanliku korra järgi tuleb abiellumissoovist avaldada kuulutustega poolte elukohtade kogukonnas. Juhtumil, kui pooled elunesid ülesantud elukohis vähem kui aasta, kuulutatakse ka nende eelmisid elukohis. Abielu sõlmida ei tohi varem, kui on möödunud 4 päeva arvates viimase kuulutuse mahavõtmise ajast. Abiellumissoov omab 180. päevalise maksvuse. Mõjuvaid põhjusil võib kuulutus jääda ära ainult kuninga erilisel loal. Abielu sõlmimist teostatakse perekonnaseisuametniku poolt kogukonnas kahe tunnistaja juuresolekul. Sõlmitud abielu vastu võidakse vaielda 1. aasta jooksul arvates abielusõlmimise päevast. Abielu sõlmimisel loeb ette perekonnaseisuametnik seaduses loeteldud alused abielupoolte kohustuste üle. Hiljem peavad mõlemad pooled avaldama, et nad on otsustanud teineteisega abielluda ning peale seda tunnustab perekonnaseisuametnik neid seaduslikuks abielupaariks. Erakorral võidakse sõlmida abielu ka väljaspool kogukonnas, samuti võidakse sellekohasel tõendis abielu teises kogukonnas, kusjuures abiellujad esitavad tõendise nende abiellumissoovi kuulutamisest. Kiriklikus korras toimetatud abielusõlmimisi kantakse sellekohasesse perekonnaregistrisse. Kirikuis vastuvõetud abiellumissoovest kuulutatakse nagu meilgi kogukondade perekonnaseisumeteis. Peale abiellumist varustab vaimulik abiellujaid abielutunnistisega 2 eksempl., millele muu hulgas ka tähend-

datud, et abiellujale loeti ette vastavaid kodanlike seadusi. Selline kord erineb meie omast seega, et kuigi meie perekonnaseisuametnikud-vaimulikud ka seaduse järgi kohustatud on lugema ette abiellujale abiellu astumise üldiseid eeltingimusi, nad seda siiski tegelikult ei tee. Ühe eksemplari eelpooltoodud tunnistisest saadetakse 5. päeva jooksul vastava kogukonna perekonnaseisuametnikule kandmiseks vastavasse registrisse. Eriti tuleks panna tähele, et välismaalased, kes soovivad Itaalias abielluda on kohustatud oma kodumaa vastavate asutiste poolt esitama antud tõendise selle üle, et kavatsetava abielu vastu pole takistusi nende kodumaa seaduste kohaselt. Sellekohase tõendise esitamise järele võivad välismaalased avaldada Itaalias abiellumiseks soovi.

Võttes kokku varem loeteldud andmeid välismaade perekonnaseisuseaduste kohta ilmneb selgesti, et üldiselt on Euroopa riikides tendents korraldada perekonnaseisumuudete fikseerimist kodanlikus korras. Kuigi mõned maad on sellist korda viinud läbi paralleelregistratsiooni teel, siis on tõenäolik, et nad sellest varem või hiljem loobuvad põhjusega, et on võimatu teostada ühtlaselt kodanlikku ja sakramentaalset korda perekonnaseisumuudatuste alal, ilma et üldhuvid selle all ei kannataks. Sellest näeme, et ka vanad riigid, kus sakramentaalne kord juba aastasadu läbiimbunud oli, näit. Rumeenia, Türgi, panid enda juures maksma kodanliku registreerimise korra selle sõna kõigi modernsemas mõttes.

Peab tunnustama, et meie seadus ja tema juhtnöörid osutuvad Euroopas, kui üldiselt võrrelda kõiki perekonnaseisuseadusi, kõige lihtsamaks, arusaadavamaks ja käsituse poolest praktilisemaks omal alal. Seda arvesse võttes ei vaja meie seaduse tehniline kord niivõrd palju lihtsustamist, kuivõrd mõningate täpsuste fikseerimist, sest perekonnaseisumuudete registreerimisel saadud andmed teatava isiku kohta pole üksnes vajalikud oleviku vaid ka tuleviku tarvis, nii puht juriidilises valdkonnas kui ka uurimuste seisukohalt.

Isiku ja kohanime kirjutusviisist.

A. Avesson.

Hoolimata sellest, et mõne aasta jookul, mil maksmas praegune perekonnaseisumuudete registreerimise kord, on lahendatud juba hulk tegeliku töö juures üleskerkinud mitmesuguseid küsimusi ja püütud ühtlustada ning ühtlustatudgi varemalt väga mitmeti tõlgitsetud küsimusi, on siiski küllalt veel asju, mis leiavad mitmesugust ja sageli ka väärkäsitlust. Üheks sellaseks alaks perekonnaseisuametnikkude töö juures on perekonnanime, eesnimede ja kohanime õigekirjutus.

Meil on Riigikohtu tsiviilosakonna seletus perekonnanime õigekirjutuse asjus, Akadeemilise emakeeleseltsi ajakirjas „Eesti keel“ ilmunud kirjutused vene sugunime transkribeerimisest eesti keeles, Eesti Kirjanduse Seltsi keeleteoimkonna otsused Läti perekonnanime kirjutusviisist, Akadeemilise Emakeele seltsi juhised võõra algupäraga perekonnanime kirjutusviisist, Akadeemilise Emakeeleseltsi juhatuse teadaanne kohanime õigekirjutuse asjus prof. J. Mägiste' „Eestipärased isikunimed“ ja veel muudki sellist kirjandust, kuid kõik see ei suuda anda perekonnaseisumetniku töö praktikas tekkinud küsimusile mingit selget vastust kuid ennemini aitab veel süvendada kaost ja arusaamatust, mis sel alal valitseb.

Võtame esiteks vaatlusele perekonnanime kirjutuse. Komistused — eksimused sel alal on võimalikud pea iga koostava akti puhul. Meil tuleb sageli puutuda kokku võõraste — võõrkeelsete perekonnanimedega näiteks Vene, Saksa, Prantsuse, Inglise, siis veel lähemate naabrite Läti, Leedu ja teiste perekonnanimedega. Juba vene perekonnanimedega võib kergesti sattuda segadusse. Me teame, et vene perekonnanimele on lisatud nimekandja sugu määravad lõpud. Kohtu- ja siseministeeriumi administratiiv- osakonna ringkirja kohaselt meil tuleb tarvitada ainult meessoost lõppu. Ometi võib kohata veel aktiärakirju, kus esinevad ka naissugu määravad lõpud. On kindel, et sellest seisukohast tuleb kinni pidada ja need aktid, milles esinevad ka naissugu määravad lõpud, lugeda vigaseks, sest seda õigustab ka Akadeemilise Emakeeleseltsi juhatuse „Eesti keeles“ nr. 3 ja 4 — 1931., kus on öeldud, et eesti

keeles tarvitamises ei saa küsimusse tulla võõrapäraste perekonnanime päritolu keele grammatika erireeglid. Väga palju eksitakse ka „ov“-lõpuliste perekonnanime kirjutamisega. Kohtu- ja siseministeeriumi ettekirjutuse järgi vene perekonnanimed, näiteks Смирнов, Попов, jne. tuleb eesti keeles kirjutada Smirnov, Popov, kuna tihti võib näha aktiärakirju kus sellelaadsete nimedele on kirjutatud kaks f'i. Seda on isegi teinud Kohtu- ja siseministeerium, kes ometi selle kirjutusviisi ühtluse eest peaks olema valvel. Juhihiseks ses küsimuses võiks olla Akadeemilise Emakeeleseltsi ajakirjas nr. 7, 8 — 1926. a. ilmunud kirjutis „Vene sugunime transkribeerimine eesti keeles“. Siis patustatakse palju veel selle vastu, et vokaalide vahel ss ja hh kirjutatakse ühekordselt. Perekonnanimedes näiteks Krasin (mitte Krasin.) Mjassojedov jne. tingimata tuleb kirjutada „ss“ ja Tšehhov, Šahhovskoi — „hh“. Kuna eksimused sel alal sagedased peaks ministeerium andma lähemad juhised ja valvama, et seda ka täidetaks.

Läti ja Leedu perekonnanime kirjutusviisiga on hoopis täbaram lugu, kuna meile, välja arvatud vahest mõni üksik meist, on tundmata vastavate maade keel ja grammatika. Jääb vaid ainuke võimalus neid perekonnanimesid täht-tähele kirjutada nii, nagu nad kirjutatud algkeeleski. Kuid see on võimalik muidugi ainult siis, kui meie tähestikus leidub vastavaid märke. Käsitades Leedu dokumente võime sattuda aga täiesti kimbatusse, kuna seal peale meessoost lõpu tehakse vahet veel abielulise ja vallalise naise perekonnanime vahel ja sünniakti koostamisel tuleks perekonnanimi kirjutada siis koguni kolme moodi. Läti perekonnanime suhtes on siiski pisut selgem olukord, sest Eesti Kirjanduseltsi keeleteoimkonna otsuse kohaselt Läti perekonnanimedes nominatiivi lõpul olev -s, -š ja -is tuleks jätta ära, näiteks, ei tule kirjutada mitte Bersinš, Ulmannis, vaid Bersin, Ulmann. Erandiks on märgitud ainult need kaheksilbilised is-lõpulised nimed, milles rahvusvaheliselt on tarvitusel -is näit. Rainis, Jaunis, Lalis.

Harva, kuid siiski mõnikord tuleb puutuda kokku ka rootsi a-ga, millel o peal ja

hääldatakse oo-na. Ka siin ei tea kuidas transkribeerida eesti keeles, kas lihtsalt a-ga või hääldamise järgi o-ga. Ei ole ju võimalik tarvitada meie keeles tähti — märke, mis tähestikus üldse puuduvad.

Peale vene keele ka paljudes teistes keeltes perekonnanime lõpul märgitakse nimekandja isiku sugu, näiteks Poolas, Tšehhoslovakkias jne. Tuleb arvata, et ka nende kohta peaks asuma samale seisukohale nagu vene perekonnanimede suhtes. Nimelt perekonnanimeks koostatavais aktes tuleks märkida meessoost lõpuga perekonnanimi nominatiivses käändes. Kuigi perekonnaseisuametnikud pole keeleteadlased ja ei tarvitsegi seda olla, võib siiski tekkivaist küsimusist saada üle juba aktiosaliste isikute usutlemisega.

Kõigist eeltoodud küsimusist saab siiski ehk veel kuidagi üle, kuid raskemaks osutub juba Riigikohtu tsiviilosakonna toimetuse tõlgitsemine 7. aprillist 1927. a. Selie seletuse järgi oleneb nimekandjast, kuidas ta oma nime ortograafiliselt kirjutab, kuid on jäetud lisamata, kas see on maksev ainult eesti ja eestipäraste perekonnanimede suhtes, s. o. perekonnanimede suhtes millel eesti keeles mingi tähendus, või võib ka igat võõrast perekonnanime kohandada eesti ortograafiale. Kohtu- ja siseministeerium on loonud pretsedendi, et võib ka igat võõrast perekonnanime kohandada eesti ortograafiale, kuid samal ajal on asunud eitavale seisukohale, kui puhast eestikeelset perekonnanime kohandatakse uuele kirjaviisile. Näiteks on teada juhtum, kus ministeerium ilma nimemuutmiseta andis isikule, kelle perekonnanimi oli seni Marg's õiguse kirjutada oma perekonnanime Marks, kuid Riigikohtu tsiviilosakonna seletus vaevalt ennast nii laiaulatuslikult lubab tõlgitseda. Vastandina sellele on jällegi teada juhtum, kus ministeerium perekonnanime „Virro“ ei tahtnud lubada kirjutada „Viru“ ja nõustus vist alles peale Akadeemilise emakeeleseltsi vastavat seletust. Ometi teame, et vanasti oli „Käggo, Arro, Virro, Sallo“ ja nüüd „Kägu, Aru, Viru ja Salu“. Kuna eelmained nimedes on ainult õigekirjutuse muutmise siis tundub, et neid kahtlemata võib kohandada Riigikohtu vastavale seletusele. Nagu eelpool nägime on seisukord selline, et perekonnaseisuametnik ei või kunagi kindel olla kas tema tegevus leiab ministeeriumis heakskiitmist või mitte. Iga tahes kindel seisukoht puudub selles küsi-

muses täiesti. Kuidas võiks aga töö ühtlusest juttu olla, kui pole üldse seisukohatagi. Sellane olukord aga kesta ei või. Ministeeriumil tuleks töötada välja Riigikohtu tsiviilosakonna toimetuse tõlgitsemiseks lähem seletus ja see teha teatavaks kõigile perekonnaseisuametnikele.

Nagu seni on olnud märgata leiab Riigikohtu seletus võrdlemisi vähe käsitamist. Tagasihoidlikud on ses asjas omavalitsuse perekonnaseisuametnikud, kuid vaimulikud jätavad selle võimaluse, vähemalt suures enamuses, täiesti kasutamata. Kas seda on põhjustanud huvi puudus asja vastu, või kartus võimalikkude eksimuste eest küllalt selge eeskirja puudumise tõttu, on muidugi raske otsustada, kuid täielik loidus sel alal valitseb vastuvaidlematult. Tihti on võimalik kõnetada kodanikke, kes perekonnaseisumeteis lasknud koostada mõne akti või kel perekonna kirjad juba korraldatud, kuid kes midagi pole kuulnud võimalusest oma puht eestipärast perekonnanime, mis meil valitsenud võõraste keelte mõjul moonutatud, kirjutada nüüdse õigekeelsuse reeglite kohaselt. Kui seda aga tagant järele teha, mis muidugi möödapääsmatu, siis tekitab see registreis ja aktiraamatuid liigset kirjutamist ja tööd, seepärast peab perekonnaseisuametnik perekonnanime kirjutusviisis asjaosalise kodanikuga leppima kokku juba varemalt, kusjuures kodanikule tuleb selgitada nime õigekirjutuse võimalust ja otstarvet. Laiem hulk kodanikke on ses küsimuses täiesti informeerimata.

Eriosa raskusist perekonnanimede kirjutamises moodustavad võõrtähed nagu C, W, X, Y ja Z. Tegeliku töö juures võib märgata, et meie kodanikel on kalduvus võõrtähdesse suhtuda erilise armastusega ja austusega, nagu ka kõigesse muusse, mis pärit võõrsilt ja millel võõrast maiku. Võtame näiteks „c“. On olnud rida selliseid juhtumeid, mil Karl tingimata sooviti kirjutada „C“-ga lihtsalt seepärast. et „K“ olevat liiga igapäevane täht. Olgu siinkohal aga tähendatud, et Saksamaal kirjutatakse nüüd, vähemalt nimes Karl, — „k“ nagu teatab Saksa perekonnaseisuametnikkude Liidu häälekandja „Zeitschrift für Standesamtswesen“. Samuti sageli tahetakse näha C-d, perekonnanimedes Lohk, Puhm, Puhk jne. muidugi ei saa ega võigi sellistele soovidele tulla vastu. Tihti võib kuulda, et „Veske“ kahe postika w-ga on palju meeldivam kui liht-

sa ühe postiga v-ga. Siis jälle „Feliks“ olla palju mõjuvam kui lõpule lisatakse „x“. Igrek (y) on aga vististi suurimaks nõrkuseks meie kodanikele, sest seda püütakse lisada perekonna- ja eesnimedele igal juhtumil. Kui kellegi nimi on näiteks Vari, siis võib peaaegu kindel olla, et nime lõppu lisatakse „y“ ja hääldatakse parema meelega „Veeri“, kuna Lillid ja Ellid lõpevad kõik y-ga. Mitmed „Mets'ad“ ja „Mats'id“ oleks vist väga õnnelikud, kui oma nimele saaksid lisada lõppu „z“. See annab ju nimele hoopis aadlikuma kuju! Kuigi kõik see veel tänapäeval asjaosalisile võib pakkuda hetkelist lõbu, ometi peame arvama, et meie järeletulijad on rohkem eestlased kui meie ja sellest vaevalt veel mingit rõõmu tunnevad.

Tähtis on siin aga asja ametlik külg. On kindel, et meeldivuse või mitte meeldivuse pärast ei saa ometi armastada üht ja põlata teist tähte ja sellejärgi ka neid tarvitada. Perekonnanime kirjutusviisil peab ikkagi olema mingi alus, kas õiguslik või keeleline, õieti mõlemad koos. Mis puutub keelelisse külge, siis peab tunnistama, et sellest seisukohast on olukord vist koguni keerukam kui õiguslikust seisukohast, seda-enam, et see on tihedas seoses ja koguni rippuv ka nimekirjutamise õiguslikust seisukorrast.

Käsitades ladina tähestikku tarvitate maade dokumente võiks ehk pidada veelgi mingit järjekindlust eelnimetatud tähtede suhtes, kuid puutudes kokku dokumentidega mis antud slaavitähestikku tarvitavaist maist sattume varstigi segadusse. Ei või ju kunagi teada näiteks, millal slaavi „Ц“ asemel ladina tähestikuga kirjutada „tz“ ja milal „ts“.

Mis puutub „w“-sse, siis selle kohta ajakiri „Eesti keel“ kirjutab küll, et on lõppenud üle kahekümne aasta eest alanud võitlus „w“ ja „v“ vahel eesti tähestikus „v“ võiduga ja „w“ tähte võib leida harukordselt mõnes provintsilinna trükingus, kuid asi ikkagi nii lihtne ei ole. Paljud perekonnaseisuametnikud näivad väga armastavat w-d ja ka igapäevases kodanikkonnas on küllalt neid kes v-st loobumine näib olevat võimatu. „W“ sõpradele märgisin aga siinkohal ühe väljavõtte Akadeemilise Emakeeleseltsi ajakirjast „Eesti keel“, mis lausub järgmist: „Kuna vähearvulised w-lised perekonnanimed moodustavad kitsa aga raskesti peetava ja tarbetu erandi, oleks otstarbekohane loobuda vahe tegemisest. Pealegi pole eral-

damise alused küllalt sirgjoonelised ega ülevaatlikud praktiliseks kasutamiseks“.

Suurt segadust tekitab ka „sch“ ja š vahekord. Kohtu- ja siseministeriumi administratiiv-osakonna ettekirjutuse järgi venepärastes perekonnanimeses võib tarvitada š, kuna saksapäraistes tuleks kirjutada „sch“. On aga hulk selliseid perekonnanimesid, millede kohta on väga raske kindlaks teha, kuhu nad õieti kuuluvad. Seepärast tundub täiesti ülearusena siin tarvitada mitmet kirjutusviisi. Perekonnaregistrite tähestiku pidamisel tekitab see alati segadust, ei tea nimelt kust tähe alt üht või teist perekonnanime otsida. Parem lugu pole ka z-ga. Kord on ta vene „з“ kord jälle saksa „tset“. Meie keele iseloomu kohaselt peaks aga üks märk — täht ka üht ja sama häälikut määrama.

Kokkuvõttes näeme, et meil perekonnanimede kirjutusviisis valitseb otse lubamatu kaos ja eksimuse võimalused on piiramatud ka suurima ettevaatuse ja püüdlikkuse juures.

Eesnimede küsimust puudutades peab ütleva, et sel alal olukord on segasem ja raskem, kui alul vast arvatakse. Kõik Carly'd, Mary'd, Evy'd, Lilly'd, mis tuleks kirjutada Karl, Mari, Eevi, Lilli armastatakse moonutada võõrapäraseks. Ei näi olevat mingit vajadust meile üldiselt nii tuttavaiks saanud eesnimedid moonutada võõrapäraseiks ja selliseiks, et võõrkeelt mitte tundev eestlane seda ei saa enam lugedagi ega hääldada.

Tuleb kindlasti püüda tagasitõrjuda kodanikkude mõistmatu soovid anda lastele nimedeks näit. Tšotš, Järli, Seteree, Sonny-Boy jne. nagu see praktikas juhtunud. Kõikide perekonnaseisuametnikkude tähelepanu tuleks juhtida sellele, et nad kodanikele annaks mõistlikku nõu. Ja kui see vähegi võimalik kasutada perekonnaseisuseaduse juhtnööride § 26 muudetud teksti neljandat lõiget (R. T. 27 — 1931). Selles võidakse ehk näha nimekirjutuse vabaduse piiramist, aga ega ei saa ikka vabadust anda neile, kes seda ei oska kasutada. Kodanikkude õigele teele ja arusaamisele viimine on siin otse perekonnaseisuametniku kohus ja võime olla veendunud, et pikema järelemõtlemise puhul on meile tänulikud kaasaegsed ja ka järelekasvaval põlvel ei tarvitse meie pärast punastuda.

Üks raskemaid on ka tõlke küsimus. Eesnimede näiteks Елизавета, Елена, Ев-

докия j. t. tõlkimisel valitseb täielik ühtlusetus. Kohtu- ja siseministeeriumist saadud dokumentidel on enamalt jaolt kirjutatud Jelisaveta, Jelena, Jevdokia, kuna vannutatud tõlgi juures kirjutatakse Eliisabet, Helena, Eudokia. Kui vaadelda Jelisaveta kirjutusviisi, siis juba see on imelik, et samal ajal kui ministeerium kirjutab ette vene „з“ kirjutada z-ga, jätab ta „Jelisavetasse“ millegipärast s-se. Sama nähet võib märgata ka Zinaida's. Ministeeriumi dokumentidel on jällegi lihtsalt Sinaida. Arvates välja „z“ küsimuse näib Kohtu- ja siseministeeriumis valitsevat põhimõte, et kõik võõrkeelsed nimed kirjutatakse eestikeelses tekstis tähttähele nii nagu võõrkeelseski. Nii palju kui teada valitseb mujal maailmas ses küsimuses siiski pisut teine seisukoht. On teada, et meie Peeter kirjutatakse saksa keeles Peter, vene keeles Перт, ja prantsuse keeles Pierre; Mihkel on vene keeles Михаил ja prantsuse keeles Michel; Jenoveva kirjutatakse poola keeles Genofeva, kuna prantsuse keeles Geneviève. Jaagup on Itaalias Giacomo ja Juhan — Giovanni; kes venes лосиф, see Saksamaal Joseph ja Itaalias Giuseppe. Siit näeme, et mitmel pool valitseb komme nimesi tõlkida. Huvitava näitena olgu siin märgitud, et Eestist lahkus tuntud tegelane Juhan P. ja kui ta, peale abiellumist Itaalias, pöördus tagasi Eestisse oli ta juba Giovanni P. Muidugi ei jäänud meil üle teist teed, kui jällegi kirjutada Juhan ja nii kanda ka perekonnaregistrisse. Kui oletame näiteks, et samal perekonnal oleks Itaalias sündinud ka poeg ja isa oleks soovinud temale panna nimeks Joosep, siis nagu võib järeldada eeltoodust oleks poeg saanud nimeks Giuseppe ja praeguse ministeeriumilt loodud analoogia järgi poleks pojal enam mingisuguseid väljavaateid Joosepiks saamiseks, kuigi tal selleks täielik õigus on. Kuna sellelaadsete juhtumite kordumine pole haruldane, on tarvilik, et ministeerium arvestades praktiliste elunõuetega peagi annab mingi juhatuskirja, mis aitaks lahendada sel alal tekkivaid küsimusi.

Lahendamist nõuab ka eesnimede nagu Mina, Lisa, Jürri, An jne. kirjutamine. Mõned perekonnaseisuametnikud kirjutavad Miina, Liisa, Jüri, Ann, kuna samal ajal teised, nagu Kohtu- ja siseministeeriumi kirjutavad sellased nimed nii, nagu nad märgitud vanus kirikuraamatuis.

Need kaks seisukohta tulevad aga kindlasti ühtlustada ja tundub et oma seisukohta ses asjas esmajoones peab reviderima ministeerium. Eesnimede nagu Mina, ja teised, tuleks vististi kindlasti kirjutada hääldamise järgi. Nagu on kõrvaldatud vana kirjaviisi üldisest tarvitamisest tuleks sellest ka loobuda eesnimede kirjutamises. On arvata, et seda seisukohta õigustab ka Riigikohus, kuna ta perekonnanimede suhtes juba teinud samase otsuse.

Eeltoodus pole loomulikult mitte kõik, vaid ainult osa sellest mis perekonnaseisuametnikule kodanikkude perekonna- ja eesnimede kirjutamise suhtes raskusi teeb. Tuleb seepärast oodata, et ministeerium juba lähemas tulevikus perekonnaseisuametnikule oma heatahtliku abi pakkudes siin nimetatud küsimuste otstarbekohasele ja elunõudele vastavale lahendusele asub. Sest mida kauem selline kindlusetu ja kindlate juhtnõõrideta olukord kestab, seda rohkem ja rohkem suureneb eksimuste ulatus. Paljudki perekonnaseisuametnikud teavad ju vist oma praktikast, et sageli rändavad aktiärakirjad neile tagasi täiendamiseks, parandamiseks ja muutmiseks just aktiosaliste ees- ja perekonnanimede kirjutusviisi pärast ja seda seetõttu, et samal ajal, kui üks ametnik peab õigeaks üht kirjutusviisi on teine ametnik sootu vastupidisel arvamisel.

Peatudes kohanime kirjutusviisi juures tuleb märkida, et sel alal valitseb kogu riigis segadus. Ühed ametasutised kirjutavad omavalitsuste nimetused ühte, teised teist viisi. Meil on küll Akadeemilise Emakeeleseltsi juhatusel poolt väljatöötatud omavalitsuste nimistu, mis ilmus ajakirjas „Eesti keel“ nr. 3—5, 1926. a., kuid täielikku tunnustamist see on seni leidnud vist küll ainult Akadeemilises Emakeele seltsis ja Riigi Statistika Keskbüroos, sest viimase palvel see tehti. Mis puutub perekonnaseisuametnikesse, siis meie peaksime omavalitsuste nimetusi tarvitama nii nagu nad kuulutatud välja „Riigi Teatajas“. Kes aga Riigi Teatajat on servinud see teab, et ühes kohas esineb näiteks Baltiski, kuna teises kohas võid leida ka Paldiski. Sama nähet võib märgata ka teiste omavalitsuste suhtes. Ei taha muidugi kellelegi etteheidet teha, kuid täiesti arusaamatuks jääb miks Akadeemilise Emakeeleseltsi juhatusel kui autoriteetse asutise otsus, seni pole leidnud ametlikku tunnustamist.

Tahaksime igatahes loota, et Kohtu- ja siseministerium juba lähemal ajal ses asjas midagi ette võtab, seda-enam, et nüüd on sellaseid juhtumeid olnud, et sel puhul kui mõni perekonnaseisuametnik tarvitab Akadeemilise Emakeeleseltsi juhatuse poolt korregeeritud nimistut saadetakse aktiärakiri talle tagasi põhjendusega, et sellast omavalitsust polegi. Ka ministerium palub kõrvalekaldumata pidada kinni nimistust — nimekirjutusviisist, mis ilmunud Riigi Teatajas. Imelik on aga pisut see, et neil korral kui perekonnasei-

suametnikud-vaimulikud sageli märgivad aktidesse omavalitsustena kohti, mis õieti küll ainult kogukondade ja mõisade nimetused, ministerium sellest suurt tähtsust ei tee.

Kuigi see ei ole ehk väga akuutne küsimus, tahaksime siiski loota, et ka sel alal ministeriumi abiga jõuame selgele ja kindlale seisukohale.

Perekonnaseisuametniku töö on küll puht juriidilist iseloomu, kuid ka keeleliselt peaks ta kõigiti ollema laitmatu ja ajakohane.

Väliskroonika.

Kursused töötatöölistele Soomes.

Helsingi linnavolikogu volitas linnavalitsust korraldama kursusi töötavate noormeestele, Helsingi kogukonna liikmeile. Kursuse korraldamiseks määrati 380.000 Soome marka krediiti, millest lubati tasuda ka toiduraha kursustele.

Turu linnavolikogu otsustas korraldada 3-kuised käsitöö- ja kütjatekursused alla 20-aastastele töötavate noormeestele.

Tampere linnavolikogu määras 91.000 Soome marka krediiti kaheks 8-nädaliseks kursuseks 16—20-aastastele töötavate noormeestele. Kavas nähti ette kiriviriumise õpetamine 10. õpilasele ja ehitustegevuse õpetamine 24. õpilasele. Igale kursusest osavõtjale otsustati maksta 18 Soome marka päevas toetust. Summa, mis jääb üle õppejõudude palkadest ja muudest kursuse kuludest, jagada ära ergutuserahana kursusest osavõtjate vahel, vastavalt sellele, kuidas keegi neist osutas huvi ja usinust.

Lahti linnavolikogu otsustas korraldada kutsekursused töötavate poistele ja määras selle kuludeks 18.600 Soome marka, millest tuleksid katta pooled kursuse kulud, kuna teise poole jaoks riik annab vastava toetuse. Kursusel pidi õpetatama kutseteadust ja joonestamist 36 tundi, ühiskonnateadust — 24 tundi, aritmeetikat ja formulääride kirjutamist 24 tundi ja praktilisi töid — 434 tundi.

150-aastane juubel.

Kuopio linn Soomes pühitses tänavu oma 150-aastast juubelit. Juubeli puhul peetud pidulikul koosolekul linnavolikogu määras erilise summa tööpuuduse vähendamiseks. Kuopio on samanimelise maakonna linn Ida-Soomes, asutatud 1775. aastal ja linnaks muudetud 1782. aastal. Tal on 22.000 elanikku.

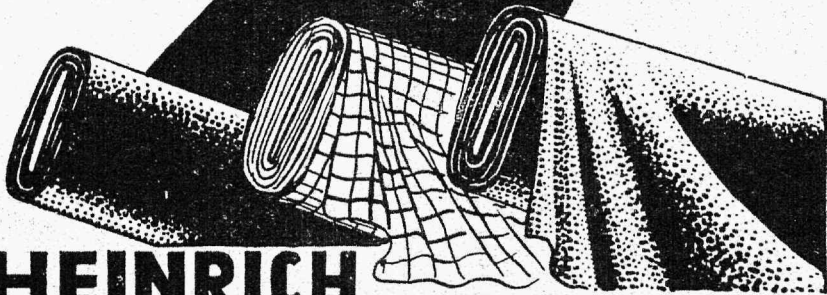
Haigla ümberehitamine Vaasos.

Vaasa linn Soomes ehitas oma haigla ümber. Seniste suurte ühispalatite asemele ehitati väikesemad ruumid. Haigla sisseseaded uuendati täielikult.

Maakonna ja linna ühisarhiivi asutamine Vaasas.

Vaasa linnavalitsus otsustas teatada riigi arhiivnõukogule, et linn on nõus asutama maakonna ja linna ühisarhiivi ja raamatukogu ja selleks määrama 10.000-ruutmeetrise maa-ala. Sellele krundile tarviliku hoone püstitamise kuludeks arvati 4,6 miljonit Soome marka. Liin on nõus ehitama hoonet tingimusega, et riik annab selleks 2,5 miljonit Soome marka madalaprotsendilist laenu ja kohustub üürima ühe osa hoonest maakonnaarhiivile.

**PARIMAS VALIKUS KODUMAA
TEKSTIILTÖÖSTUSE SAADUSI
OSTATE
KODUMAA VABRIKUTE
RIIDEKAUPLUSEST**

HEINRICH TOFER
TALLINN S. KARJA 15 TEL. 445-23.

Paberikaupade, kirjutustarvete ja raamatute suurim ja odavam ostukoht Eesti tarvitajale ja jällemüüjale

**K-ü. „Rahvaülikooli“
kauplused, Tallinnas**

soovitavad oma rikkalikust tagavarast

**riigi-, linna-, seltskonna ja
eraasutisile**

igasuguseid kontoritarbeid, kirjutusmaterjale, kontoriraamatuid jne.

Iga aastaga suurenev läbimüük tõendab lugupeetud tarvitajaskonna rahulolu meiega, mis üksi ei toetu tellimiste korralikule ja kiirele täitmisele ja mõõdukaile hindadele, vaid ka meie suurele sortimendile.

Teenimine kiire, vastutulelik ja ausameelne.

K-ü. „Rahvaülikool“ Tallinnas.

Harju tn. 48, oma majas, tel. 444-37 ja 444-39.

Jaani tn. 6, panga majas, tel. 446-67 ja 446-66.

PLEKITÖÖSTUS

G. LINHOLM

TALLINN V. KALAMAJA 32

TELEFON 439-93

**Suurim ja täielikum oma
sisseseade poolest Eestis.**

Valmistab igasuguseid plekkartikleid ning teeb kõiksuguseid väljastantsimistöid nii trükitud, värvilisest kui ka valgest plekist.

ESIMENE EESTI KINNITUS AKTSIA-SELTS

EESTI LLOYD

ASUTATUD 1919. a.

Asukoht Tallinnas, Pikk t. 11, omas majas. Telef. nr. 430-08 ja 448-94.

Toimetab: **Elu-,
tule-,
õnnetujuhtude-,
murdvarguste-,
klaasi- ja
veokinnitusi.**

Edasikinnitus kapitalirikastes välismaa seltsides. Seltsi poolt seni väljamakstud kahjude summa ulatub üle

kahesaja neljakümne miljoni sendi.

See on parimaks tõenduseks kinnitamise määratud kasust.

S e e p ä r a s t

KINNITAGE OMA ELU JA VARANDUS KUNI VEEL AEG!

K. M.

F. L. MERTENS

Asutatud 1885. a. Peterburis

Tallinn, Pikk tän. 12. Tel. 430-85

▲
Rikkalik valik nahku ja
daamide kasukmanteleid
▼

Oma kõesneri- ja rätsepatöökoda.

K/M „LADU“

TALLINN, VALLI 4
KÕNETRAAT 450-23

Suurim ja täielikum
valik kodu- ja välis-
maa riidekaupu.

Odavaimad päevahinnad.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR